

**Sprawozdanie z realizacji zadań z
zakresu wspierania rodziny i systemie
pieczy zastępczej za rok 2022
oraz potrzeby związane z realizacją
zadania**

GMINA BRZEŚĆ KUJAWSKI

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadania.

ZADANIA GMINY WYNIKAJĄCE Z USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych przez;
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzieleniem pomocy, o której mowa w art. 29 pomoc rodziny wspierającej ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 zadania ministra właściwego do spraw rodziny ust. 3;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej – realizowanych przez gminy należy wykonanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny. Gmina realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez wojewodę.

Zgodnie z art. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny

2. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- 1) pracy z rodziną;
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka

3. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródłem wsparcia zewnętrznego.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu to system zaplanowanych działań, które mają pomóc przywrócić takim rodzinom zdolność do pełnienia funkcji opiekuńczo- wychowawczych.

Działania te wspomagają rodziców mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich w taki sposób aby zapobiec doprowadzenia do sytuacji w której dziecko ze względu na jego dobro zostałoby umieszczone w opiece zastępczej. W 2022 r. w Gminie Brześć Kujawski rodziny otrzymywały różne formy wsparcia. W przypadku gdy Ośrodek otrzymywał informacje o rodzinie przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej pracownik socjalny monitorował środowisko dokonywał, analizy sytuacji i w razie konieczności występował z wnioskiem do dyrektora BOPS o przydzielenie wsparcia w formie asystenta rodziny. Dyrektor Ośrodka, jeśli uznał iż zagrożone mogłoby być dobro dziecka przydzielał wsparcie w tym zakresie. Należy jednak zaznaczyć, iż rodzina nie miała obowiązku podejmowania współpracy z asystentem.

Jednak w sytuacjach szczególnie trudnych zawiadomił Sąd, który zobowiązywał rodziny do współpracy.

W roku 2022 z usług asystenta korzystało ogółem 17 rodzin a w 8 przypadkach były one zobowiązane przez Sąd do współpracy.

Zaznaczyć należy, że rodziny zagrożone kryzysem są stale monitorowane nie tylko przez asystenta ale pracownika socjalnego, pedagogów szkolnych, inne instytucje a w razie konieczności także przez Policję i kuratorów sądowych.

Tabela Nr 1: Dane dotyczące rodzin korzystających ze wsparcia asystenta w 2022r.

Liczba rodzin	17
w tym : liczba dzieci	42
Liczba rodzin niepełnych	13
Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora	13
Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do współpracy	8
Liczba rodzin u których zakończono współpracę (zmiana miejsca zamieszkania)	2
Liczba rodzin w których dzieci zostały umieszczone w placówce	0
w tym dzieci	0
Liczba rodzin objętych wsparciem finansowym BOPS	14
w tym z pomocy żywnościowej Bank Żywności	11

Działania asystenta mają na celu głównie wzmocnienie roli i funkcji rodziny, jej usamodzielnienie i pozostawienie dzieci w ich naturalnym rodzinnym środowisku

To szczególnie działanie:

1. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego rodziny
2. Odbudowanie poczucia wartości rodziny
3. Wzrost poczucia sprawczości członków rodziny
4. Wzmocnienie wytrwałości w poszukiwaniu pracy przez członków rodziny
5. Zwiększenie umiejętności rozwiązywania problemów
6. Odbudowa poczucia współodpowiedzialności za sytuację bytową rodziny
7. Zaktywizowanie rodziny do podjęcia próby poprawy swojej sytuacji życiowej
8. Odbudowanie motywacji i podjęcie przez rodzinę aktywności do uzyskania trwałej zmiany

Praca asystenta rodziny polegała na:

- pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych (pomocy w wypełnianiu, wniosków o przydział mieszkania komunalnego, wniosku o rozłożenie zadłużenia dot. wydatku na mieszkanie, wniosku o alimenty),
- pomoc w rozwiązywaniu problemów psychologicznych w rodzinie, informowanie o możliwości skorzystania z porad psychologa, w niektórych przypadkach zobowiązanie do współpracy z psychologiem także szkolnym, kontrolowanie wizyt u psychiatry,
- pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi (poradnictwo, informowanie, rozmowa, kontakt z placówkami oświatowymi),
- wspieranie aktywności społecznej rodziny,
- udzielanie wsparcia dzieciom (ściśły kontakt ze szkołami, motywowanie, udział w koloniach letnich w zielonej szkole),
- motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych (informowanie o możliwości zarejestrowania się, skorzystanie z kursów w PUP),
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej (wyszukiwanie stron z ofertami pracy, pomoc w kompletowaniu dokumentów do pracy),
- pomocy w relacjach ze służbami i instytucjami (szkołą, sądem, administracją, służbą zdrowia, policją),
- prowadzenie treningów zarządzających budżetem, prowadzenie zeszytów wydatków,
- motywowanie do przestrzegania higieny osobistej oraz dbanie o zdrowie własne i najbliższych,
- konsultacja z lekarzem, pielęgniarką,

- motywowanie do utrzymania porządku w domu,
- wsparcie w podejmowaniu decyzji oraz docenianie postępów,
- pomoc w „budowaniu zdrowych relacji rodzinnych” (organizacja czasu wolnego wspólnie z dziećmi),
- udzielanie porad jak należy przezwyciężać kryzysy rodzinne – zachęcanie do udziału w szkoleniach dla rodziców projekcie „Rodzina w Centrum” organizowanym przez PCPR we Włocławku,
- pomocy w walce z uzależnieniem i współuzależnieniem przemocą w rodzinie (zobowiązania osób do podjęcia leczenia odwykowego, spotkania AA, terapii psychologicznej, terapii uzależnień i przemocy),
- pomoc w załatwianiu wparcia w BOPS - wnioski o pomoc w zakresie pomocy finansowej (okresowe, celowe, posiłek, żywność) w zakresie świadczeń rodzinnych, wychowawczych, funduszu alimentacyjnego,
- monitorowanie rodzin przez okres 3 miesięcy z którymi asystent rodziny zakończył współpracę,
- podejmowanie działań wspierających rodzinę na rzecz powrotu dzieci z placówki opiekuńczej.

Tabela Nr 2: Dane dot. okresu wsparcia rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w 2022r.

Liczba asystentów	2
Liczba rodzin, które korzystały z pomocy asystenta do 3 miesięcy	2
Liczba rodzin, które korzystały z pomocy asystenta do 12 miesięcy	6
Liczba rodzin, które korzystały z pomocy asystenta powyżej 1 roku	9

Pomoc rodzinie była realizowana w wielu formach. Asystent udzielał rodzinom kompleksowego wsparcia współpracując z instytucjami i podmiotami na rzecz dzieci i rodziny (szkoły, przedszkola, policja, sądy, służba zdrowia, PCPR, ośrodki pomocy społecznej, gminna komisja ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, zespołem interdyscyplinarnym, organizacjami pozarządowymi i innymi.

Ponadto rodziny mogły skorzystać w BOPS z bezpłatnego wsparcia w zakresie :

- porady prawnej (3 x w miesiącu),

- porady psychologicznej (3 x w miesiącu),
- porady terapeuty ds. uzależnień i przemocy (2 x w miesiącu).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku bezpłatnie udzielało także wsparcia: psychologicznego, prawnego, pedagogicznego, (1 raz w tygodniu) ponadto organizują programy, warsztaty wspierające rodzinę.

Brzeski Ośrodek Pomocy społecznej w Brześciu Kujawskim w 2022 r. zatrudniał 2-ch asystentów rodziny. Jeden na umowę o pracę na czas nieokreślony, który wykonywał pracę w okresie od I-IV 2022r. a od miesiąca V 2022r. przebywał na zwolnieniu lekarskim a następnie na urlopie macierzyńskim (obecnie nadal do IX 2023r.). Od miesiąca V 2022r. zatrudniony został drugi asystent (umowa o pracę na czas określony do XII 2022r.) który w okresie od XI-XII 2022r. także przebywał na zwolnieniu lekarskim.

Wydatki na wynagrodzenie finansowane były w całości z budżetu gminy i wyniosły 59 198 zł. Praca asystenta rodziny odbywała się głównie w środowisku rodzinnym szczególnie opierała się na bezpośrednim kontakcie z rodzicami, jak również kontakcie telefonicznym. Takie kontakty ułatwiały współpracę, umożliwiały zauważenie problemów relacji rodzinnych, egzekwowanie nałożonych zobowiązań.

Zdarzają się sytuacje w których dochodzi do nadużywania alkoholu, przemocy wówczas dochodzi do interwencji asystenta rodziny, pracownika socjalnego i policji.

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki wychowanie przez rodziców sprawowana jest piecza zastępcza. Ma ona charakter czasowy. Piecza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Formami pieczy zastępczej są rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. W roku 2022 ogółem przebywało 14 dzieci w rodzinach zastępczych (w roku 2021 – 14) w większości były to rodziny spokrewnione ale też i zawodowe i niezawodowe.

W 2022 tak jak w latach minionych, sprawowana była także instytucjonalna piecza zastępcza w formie: pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. W w 2022r. ogółem przebywało 20 dzieci (w 2021 - 19)

Zgodnie z przepisami Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka ponosi odpowiednio wydatki:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy

zastępczej,

- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach

W roku 2022 umieszczone zostało 1 dziecko w placówce opiekuńczej, które nie było pod opieką asystenta rodzinnego. Umieszczenie było spowodowane występującą przemocą w rodzinie.

Tabela Nr 3: Koszty ponoszone na dzieci umieszczane w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych w roku 2022

rok	Liczba dzieci w placówkach	kwota	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	koszty	Koszty łącznie
2022	20	468 417,15 zł	14	67 096 45 zł	535 513,60 zł

Należy podkreślić, że od 2015 roku zauważalny jest wzrost wydatków na realizację tego zadania. Podsumowując łączne wydatki na dzieci przebywające w placówkach i rodzinach zastępczych wyniosły w **2022r.** kwotę - 535 513,60 zł. Dla porównania rok **2021r.** - 492 217,76 zł, w **2020r.** kwota 340 014 35zł, **2019** – kwota 287 745,20 zł, . Wzrost wydatków spowodowany był nie tylko różnicą ilości dzieci ale w szczególności ich okresem pobytu.

Na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny na kolejny rok BOPS zaplanował zabezpieczyć środki finansowe: na wynagrodzenia i szkolenia, na pokrycie kosztów pobytu dzieci w placówkach i rodzinach zastępczych.

Praca z rodzinami jest procesem złożonym i długotrwałym. Efekty pracy z rodzinami w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin i przyznaniu się do błędów `chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian, otwarcie na otrzymane wsparcie. Praca asystenta rodzinnego jest specyficzna z jednej strony jest on przyjacielem rodziny z drugiej osobą upominającą, dyscyplinującą co nie zawsze jest akceptowane przez rodziny. Objęcie rodzin wsparciem asystenta nie zawsze gwarantuje przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Umieszczenie dzieci w placówkach, to nie tylko koszty finansowe ale przede wszystkim ogromna trauma dla dziecka, która może mieć wpływ na całe jego przyszłe życie. Praca asystenta jest ważna i konieczna.